

РОЛЬ ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВОЇ ПАЛАТИ У РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В.О. Буднік, магістр

Миколаївський національний аграрний університет

У статті розглянуто роль Регіональної торгово-промислової палати Миколаївської області в активізації підприємницької діяльності, визначено перспективні напрями її розвитку. Обґрунтовано доцільність створення Центру медіації при Регіональній торгово-промисловій палаті Миколаївської області.

Ключові слова: *медіація, медіатор, підприємництво, Регіональна торгово-промислова палата Миколаївської області, Торгово-промислова палата.*

Постановка проблеми. Підприємницька діяльність є основою економічного і соціального розвитку країни та забезпечує високий рівень життя громадян.

Торгово-промислова палата України, відіграє важливу роль у розвитку підприємництва, шляхом надання допомоги у здійсненні торговельно-економічних угод на внутрішньому і зовнішньому ринках, сприянні збільшення експорту товарів та послуг, проведенні незалежної експертизи товарів, здійсненні оцінки рухомого і нерухомого майна, забезпеченні штрихового кодування продукції, наданні патентно-ліцензійних послуг та інше. Торгово-промислова палата є важливим елементом у розвитку підприємництва регіону, а від ефективності її діяльності залежить розвиток економіки країни в цілому та її імідж на зовнішніх ринках.

Аналіз останніх досліджень. Проблеми та перспективи розвитку підприємництва, досліджували багатьох вітчизняних вчених економістів, зокрема Біломістний О. [2], Воронков В. [3], Воротіна Л.І. [4], Марачов В. [8] та інші. ТПП є об'єктом досліджень таких вчених, як: Б.В. Александрова [1], Науменко С.В. [9] та ін.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підприємницька діяльність є фундаментом економічного розвитку, вирішення соціальних проблем, подолання бідності та покращання рівня життя мешканців певного регіону.

Розвиток малого і середнього підприємництва в регіоні – один із важливих факторів підвищення життєвого рівня мешканців міста, сталого економічного зростання, створення нових робочих місць, структурної перебудови та зміцнення економіки міста (табл. 1).

У подальшому дослідженні визначимо роль Регіональної торгово-промислової палати Миколаївської області у розвитку підприємництва регіону.

Миколаївська торгово-промислова палата є найбільшою бізнес-асоціацією в регіоні, одним з провідних центрів ділової активності у Миколаївській області, економічний потенціал і інвестиційна привабливість якої стрімко зростає. За короткий час РТПП Миколаївської області об'єднала близько 200 компаній, підприємств і підприємців регіону [12].

Миколаївська торгово-промислова палата - єдиний в регіоні сервісний центр з просування миколаївського малого і середнього бізнесу на нові ринки, історія якої бере свій початок з 1964 року. На сьогодні вона є невід'ємною частиною української та міжнародної системи торгово-промислових палат, які вже 400 років відомі в світі як самі авторитетні і солідні ділові асоціації.

ТПП Миколаївської області пропонує компаніям і підприємцям організовану участь у бізнес-місіях в інші країни, організацію колективних експозицій на

міжнародних виставках, зустрічі в Миколаєві з представниками іноземних ділових кіл.

Таблиця 1 Основні показники діяльності підприємств Миколаївської області

Показники	Роки			
	2013	2014	2015	2016
Кількість підприємств, од.	10767	10449	10569	10051
Кількість зайнятих працівників, тис. осіб	134,9	126,3	119,7	119,6
Кількість найманих працівників, тис. осіб	130,1	121,5	114,3	115
Середня заробітна плата, грн.	3034	3344	3984	4887
Частка обсягу реалізації продукції до загальної кількості, %	1,3	1,5	1,8	1,9
Частка підприємств, що одержали прибуток до загальної кількості підприємств, %	71,8	72,4	79,5	79,8

** сформовано за даними [5]*

Дані таблиці 1 свідчать про позитивну тенденцію розвитку підприємницької діяльності в Миколаївській області. Заробітна плата збільшилася на 1853 грн, що в більшій мірі зумовлено зростанням мінімальної заробітної плати. Також зросла частка обсягу реалізації продукції та частки підприємств, що одержали прибуток на 0,6% та 8% відповідно. З 2013 по 2016 роки спостерігається зменшення кількості підприємств на 716 одиниць, зайнятих і найманих працівників на 12% та 12% відповідно.

Торгово-промислова палата є недержавною неприбутковою самоврядною організацією, яка об'єднує юридичних осіб, які створені і діють відповідно до законодавства України, та громадян України, зареєстрованих як підприємці, та їх об'єднання [6].

Таблиця 2 Питома вага членів РТПП Миколаївської області в кількості суб'єктів господарювання в Миколаївській області

Показники	Роки			
	2013	2014	2015	2016
Кількість членів РТПП Миколаївської області	185	188	163	160
Кількість суб'єктів господарювання в Миколаївській області	52489	57368	58065	55253
Питома вага членів РТПП Миколаївської області в кількості суб'єктів господарювання в Миколаївській області, %	0,35	0,33	0,28	0,29

** сформовано за даними [7]*

З таблиці 2 бачимо, що кількість членів РТПП Миколаївської області є незначною, тому необхідно розвивати її діяльність та залучати більше підприємств до діяльності Палати, адже вона надає своїм членам певний ряд переваг (право першочергового обслуговування в палаті, надання електронного інформаційного бюлетеню, пільги, знижки та інше).

Регіональна торгово-промислова палата Миколаївської області надає такі послуги:

-практичну допомогу підприємцям у проведенні торговельно-економічних операцій на внутрішньому та зовнішньому ринках;

-сприяє розвитку експорту українських товарів та послуг, для чого надає своїм членам широкий спектр професійних послуг, в тому числі консультації з питань зовнішньої торгівлі та оцінки ринків;
 -проводить незалежну експертизу товарів;
 -здійснює оцінку рухомого і нерухомого майна, нематеріальних активів;
 -надає послуги з штрихового кодування товарів, патентно-ліцензійні послуги, оформлення документації з метою забезпечення захисту прав на інтелектуальну власність.

Таблиця 3 Послуги Регіональної торгово-промислової палати Миколаївської області, од.

№	Послуги	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	У 2017 р.
						В порівнянні до 2014 р.
1	Надання сертифікатів походження товарів	10630	10977	10267	10995	365
2	Товарознавча експертиза	1766	2433	4608	4508	2742
3	Надання свідоцтва про присвоєння штрих-коду	683	264	353	303	-380
4	Надання інформаційних послуг	231	147	300	261	30
5	Проведення навчальних семінарів	23	37	18	16	-7
6	Оцінка майна	808	739	307	513	-295

* сформовано за даними [7]

Регіональна торгово-промислова палата Миколаївської області є одним з провідних центрів ділової активності і найбільшої бізнес-асоціацією регіону, об'єднуючи підприємств, організацій та підприємців з різних сегментів і галузей економіки Миколаївщини.

В Україні, як і в інших країнах, складовою частиною розвитку підприємництва є суперечки. Суб'єкти підприємницької діяльності зіштовхуються з великою кількістю корпоративних і інших економічних суперечок, які сповнені конфліктами, а в поєднанні з судовими позовами, наявністю значних фінансових витрат, обумовлюють все більш зростаючу роль альтернативних методів вирішення спорів.

Медіація - альтернативний (позасудовий) метод вирішення спорів, за допомогою якого дві або більше сторони спору намагаються в рамках структурованого процесу, самостійно, на добровільній основі досягти згоди для вирішення їх спору за допомогою медіатора [11].

Медіатор - незалежний посередник, який допомагає сторонам конфлікту налагодити комунікацію, проаналізувати ситуацію дійти взаємовигідного рішення. Важливо, що під час медіації сторони доходять згоди самі-медіатор не приймає рішення замість них, а є лише професійним комунікатором.

До переваг медіації можна віднести: 1)сторони мають повний контроль над процедурою вирішення спору; 2)процедура примирення визначається сторонами, зокрема встановлюється обсяг повноважень посередника; 3)сторони самостійно приймають рішення, яке підходить для конкретного випадку.

Відповідно до статистичних даних [5], у Центрах медіації медіаторами проводяться близько 96% вдалих процесів медіації.

Однак, питання медіації в Україні й досі законодавчо не врегульовано, на відміну від європейських та пострадянських країн. Там медіація вже багато років є популярним та дієвим методом вирішення спорів. В Україні ж до відповідного законопроекту вносяться зміни з 2015 року, й остання редакція закону чекає розгляду Верховною Радою в другому читанні.

Висновки. Підприємницька діяльність в Миколаївській області має позитивні тенденції до розвитку, про що свідчить підвищення заробітної плати, частка обсягу реалізації продукції, частка підприємств, що одержали прибуток, проте кількість підприємств та зайнятих області має тенденцію до скорочення.

Торгово-промислова палата України може стати однією з провідних організацій-медіаторів, адже в ТПП України вже є позитивний досвід медіації у вирішенні спорів.

Для розвитку підприємницької діяльності, пропонуємо Регіональній торгово-промисловій палаті Миколаївської області надавати послуги з медіації, створивши на її базі Центр медіації, адже вона володіє багаторічним практичним досвідом третейського судочинства, наданні ряду юридичних послуг.

Медіація є інноваційним методом вирішення спорів, що дозволяє конфіденційно, швидко, з економією ресурсів знаходити рішення, які з високою ймовірністю виконуються учасниками добровільно, без звернення до суду або залучення державної виконавчої служби. При цьому медіаційні процедури можуть ефективно використовуватися не тільки для вирішення конфліктів між підприємствами, а й всередині підприємства, а також, для пошуку найкращих управлінських рішень в діяльності організації.

Інформаційні джерела

1. Александрова Б.В. Торгово-промислова палата України в системі факторів розвитку підприємництва / Б.В. Александрова // Академічний огляд. – 2015. – № 1 (42). – С. 35–43.
2. Біломістний О.М. Проблеми та перспективи розвитку малого бізнесу в Україні на сучасному етапі розвитку економіки / Біломістний О.М., Савельєва М.О. // Економічний простір – 2008. – №15.
3. Воронков В.Г. Основи підприємництва: теорія і практикум: навч. посіб./ В. Г. Воронков, А. Г. Беліченко, В. О. Желябін, М. А. Ажажа. – Львів: Магнолія 2006, 2009. – 459 с.
4. Воротіна Л.І. Малий бізнес та підприємництво: [навч. посібник] / Воротіна Л.І. – К. : Європейський університет, 2004. – 310 с
5. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Закон України «Про торгово-промислові палати» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671/97-вр>
7. Звіти Регіональної торгово-промислової палати Миколаївської області за 2014-2017 роки.
8. Марачов В. Малий бізнес у регіоні: реалії і соціально-економічні партнерства / В. Марачов // Управління сучасним містом. — 2004. — № 1 — С. 120 — 123
9. Науменко С.В. Регіональна палата – ключ до нових ринків / С.В. Науменко // Діловий вісник. – 2003. – № 4 (107). – С. 22–23.

10. Про розвиток медіації та примирних процедур за участю посередника // Євро-Азіатська асоціація медіаторів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mediatorural.ru/mediacia.php?chapter=mediacia>
11. Проект Закону України «Про медіацію» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54558
12. Регіональна торгово промислова палата Миколаївської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rtp.com.ua/chamber/1>
13. Торгово-промислова палата України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ucci.org.ua>

Науковий керівник – д-р екон. наук Ключник А.В.